FACILITATEA EUROPEANĂ PENTRU PACE, CA INSTRUMENT EXTRABUGETAR AL UE

EUROPEAN PEACE FACILITY AS AN EU EXTRA-BUDGETARY INSTRUMENT

Vasilii GALBEN
masterand, Facultatea Științe Economice, Universitatea de Stat din Moldova
e-mail: galbenvasilii66@gmail.com

Rezumat: *Scopul articolului este de a arăta cum instrumentul european pentru pace finanțează acțiunile externe, care au implicații militare sau în domeniul apărării și permite UE să ofere asistența țărilor partenere în cadrul operațiilor militare în sprijinul păcii. Uniunea Europeană (UE) a instituit Instrumentul European pentru Pace (IEP) în efortul de a îmbunătăți capacitatea sa de prevenire a conflictelor și de consolidare a securității internaționale. Adoptată la 22 martie 2021, decizia Consiliului privind IEP a creat un instrument extrabugetar pentru consolidarea capacității UE de a preveni conflictele, de a promova pacea și de a consolida securitatea internațională. Acesta permite, de asemenea, finanțarea acțiunilor cu implicații militare sau în domeniul apărării în cadrul politicii externe și de securitate comune (PESC). IEP înlocuiește și extinde instrumentele financiare anterioare din acest domeniu, iar plafonul financiar al acestuia a fost majorat la 7,979 miliarde EUR până în 2027. IEP are trei piloni principali: operații militare, măsuri de asistență și guvernanță. Operațiile IEP contribuie la costurile operațiilor militare ale UE, iar măsurile de asistență sprijină capacitățile militare ale statelor terțe și aspectele militare ale operațiilor de menținere a păcii. IEP funcționează sub autoritatea unui comitet, iar accesul la documentele sale este gestionat în funcție de pilonul relevant. Acest instrument marchează angajamentul UE de a contribui la pace și securitate la nivel global.*

Cuvinte-cheie: *Uniunea Europeană, Instrumentul European pentru Pace, operații militare, măsuri de asistență, securitate internațională, capacitate de prevenire a conflictelor.*

Abstract: *The purpose of the article is to demonstrate how the European Instrument for Peace funds external actions with military or Défense implications, enabling the EU to provide assistance to partner countries in peace-supporting military operations. The European Union (EU) established the European Instrument for Peace (EIP) in an effort to enhance its capacity for conflict prevention and the strengthening of international security. Adopted on March 22, 2021, the Council's decision on the EIP created*

an extra-budgetary instrument to reinforce the EU's ability to prevent conflicts, promote peace, and consolidate international security. It also allows for the funding of actions with military or Défense implications within the framework of the Common Foreign and Security Policy (CFSP). The EIP replaces and expands upon previous financial instruments in this domain, and its financial ceiling was increased to 7.979 billion EUR by 2027. The EIP has three main pillars: military operations, assistance measures, and governance. EIP operations contribute to the costs of EU military operations, while assistance measures support the military capabilities of third countries and the military aspects of peacekeeping operations. The EIP operates under the authority of a committee, and access to its documents is managed according to the relevant pillar. This instrument signifies the EU's commitment to contributing to global peace and security.

Keywords*: European Union, European Instrument for Peace, military operations, assistance measures, international security, conflict prevention capacity.*

Instrumentul european pentru pace. Pentru a-și îmbunătăți capacitatea de prevenire a conflictelor, de promovare a păcii și de consolidare a securității internaționale, UE a instituit un nou fond extrabugetar: Instrumentul european pentru pace. La 22 martie 2021, Consiliul a adoptat o decizie de instituire a Instrumentului european pentru pace (IEP), care este un instrument extrabugetar menit să consolideze capacitatea UE: de a preveni conflictele; de a promova pacea; de a consolida securitatea internațională. Acesta permite, de asemenea, finanțarea unor acțiuni operaționale cu implicații militare sau în domeniul apărării în cadrul politicii externe și de securitate comune (PESC). IEP înlocuiește și extinde, începând cu 2021, fostele instrumente financiare din acest domeniu, și anume mecanismul Athena și Instrumentul financiar pentru pace în Africa. Plafonul financiar inițial al IEP se ridica la 5,692 miliarde EUR în prețuri curente (5 miliarde EUR la prețurile din 2018) pentru perioada 2021-2027, plafoanele anuale crescând progresiv. Contribuțiile din partea statelor membre urmează să fie stabilite conform unei chei de repartizare bazate pe venitul național brut (VNB). La 12 decembrie 2022, Consiliul a convenit asupra majorării plafonului financiar al Instrumentului european pentru pace cu 2,287 miliarde EUR în prețuri curente (2 miliarde EUR la prețurile din 2018). Consiliul a convenit totodată că, la nevoie, plafonul poate fi majorat cu încă 3,5 miliarde EUR până în 2027. La 13 martie 2023, Consiliul a adoptat o decizie prin care această majorare a devenit operațională, plafonul financiar al IEP ajungând la 7,979 miliarde EUR (în prețuri curente sau 7 miliarde EUR la prețurile din 2018) până în 2027, garantându-se astfel posibilitatea de a satisface nevoi financiare suplimentare.

La 20 martie 2023, în cadrul unei sesiuni comune care a reunit miniștrii afacerilor externe și ai apărării din UE, Consiliul a convenit asupra propunerii axate

pe trei direcții, prezentată de Înaltul Reprezentant și de comisarul Breton. Această propunere prezintă modul în care se poate furniza de urgență Ucrainei muniție de artilerie, fie provenind din stocurile existente, fie achiziționată în comun. Pe lângă Decizia privind IEP, Consiliul a adoptat Orientările generale și prioritățile propuse pentru măsurile de asistență pe parcursul perioadei inițiale (2021-2023), precum și documentul privind garanțiile IEP, care stabilesc principiile de bază pentru conformitate și control pe care UE le va aplica atunci când va furniza tehnologie și echipamente militare în cadrul IEP.

2. Pilonul „măsuri de asistență”. Pilonul „măsuri de asistență” finanțează acțiunea Uniunii în favoarea statelor terțe, a organizațiilor regionale sau internaționale, în conformitate cu articolele 28 și 30 din Tratatul privind Uniunea Europeană, care vizează: consolidarea capacităților militare și de apărare; sprijinirea aspectelor militare ale operațiilor în sprijinul păcii.

3. Guvernanță. IEP funcționează sub autoritatea și conducerea unui comitet al instrumentului, compus din reprezentanți ai fiecărui stat membru al UE, prezidat de un reprezentant al președinției Consiliului. Comitetul s-a reunit pentru prima dată la 21 aprilie 2021 și este responsabil de adoptarea bugetului anual al instrumentului, precum și de normele de aplicare care reglementează cheltuielile din cadrul IEP, gestionat de un administrator pentru operații; comandantul operației pentru fiecare operație și misiune; un administrator pentru măsurile de asistență; contabilii corespunzători pentru ambii piloni. În urma instituirii IEP, comitetul instrumentului a convenit, la 20 octombrie 2021, asupra regulamentului său de procedură

4. Operații. Toate statele membre ale UE contribuie la finanțarea operațiilor militare PSAC ale UE. Există 9 operații militare active ale UE care beneficiază în prezent de finanțare din partea IEP, precum și 2 măsuri de asistență care sunt puse în aplicare în cadrul unei operații (EUMAM Ucraina).

Domeniul de aplicare al operațiilor IEP. Un procent ridicat din costurile aferente operațiilor militare din cadrul politicii de securitate și apărare comune (PSAC) ar trebui să fie suportat de statele membre ale UE (și de țările terțe) care participă la o operație, pe baza principiului „*costs lie where they fall*” (un stat suportă exclusiv costurile aferente propriilor operații). O serie de costuri sunt finanțate în comun de țările UE prin pilonul „operații” al IEP (costuri comune). Lista completă a costurilor comune este cuprinsă în anexele II-V la Decizia Consiliului privind IEP. Există doar modificări minore ale domeniului de aplicare, în comparație cu instrumentul precedent, mecanismul Athena. Spre exemplu, următoarele costuri sunt întotdeauna finanțate în comun: costurile de instalare și de funcționare ale comandamentului, inclusiv deplasările, sistemele

informatice, administrația, informarea publicului, personalul recrutat pe plan local, desfășurarea și cazarea comandamentului forței; în ceea ce privește forțele în ansamblu, infrastructura, serviciile medicale (în teatrul de operații), evacuarea medicală, identificarea, obținerea de informații (imagini prin satelit); rambursările efectuate către/de către NATO și alte organizații (de exemplu, ONU); costuri specifice pentru desfășurarea sau redesfășurarea unui grup tactic de luptă al UE.

În cazul unei decizii a Consiliului în acest sens, IEP poate finanța și costuri legate de transportul și cazarea forțelor, precum și de comandamentele multinaționale aflate sub nivelul comandamentului forței. De asemenea, Consiliul poate stabili, în deciziile de instituire sau de prelungire a operațiilor, că anumite costuri suplimentare, în plus față de cele care se califică drept costuri comune la momentul respectiv, sunt considerate costuri comune pentru o anumită operație.

La solicitarea comandantului operației și în urma aprobării de către comitetul instrumentului, IEP poate de asemenea finanța următoarele: încazarmarea și cazarea/infrastructura, echipamente suplimentare esențiale, servicii medicale, obținerea de informații (informații, recunoaștere și supraveghere la nivelul teatrului de operații, inclusiv supraveghere și recunoaștere aer-sol și informații obținute cu resurse umane); alte capacități esențiale la nivelul teatrului de operații [deminarea, protecția chimică, biologică, radiologică și nucleară (CBRN), depozitarea și distrugerea armelor]. Operațiile IEP pot, de asemenea, să prefinanțeze și să gestioneze anumite cheltuieli legate de o operație („costuri suportate la nivel național”), acestea rămânând în același timp responsabilitatea statului membru respectiv. Costurile suportate la nivel național pot include cazarea, combustibilul și alte costuri similare legate de contingentele naționale. Ulterior, acestea sunt rambursate de către statele membre beneficiare.

5. Norme de aplicare. În urma instituirii IEP, comitetul instrumentului a adoptat, la 30 iunie 2021, normele pentru execuția cheltuielilor finanțate în cadrul Instrumentului european pentru pace. Normele au fost modificate parțial la 20 iulie 2022 și la 30 noiembrie 2022.

Accesul la documentele deținute de Instrumentul european pentru pace. Atunci când solicitați accesul la documentele deținute de Instrumentul european pentru pace (IEP), vă rugăm să țineți seama de faptul că există doi piloni: 1) **pilonul „operații”:** gestionarea anumitor costuri ale operațiilor UE care au implicații militare sau în domeniul apărării; 2) **pilonul „măsuri de asistență”:** gestionarea acțiunilor de consolidare a capacităților statelor terțe, ale organizațiilor regionale și internaționale în ceea ce privește chestiuni militare și de apărare, precum și sprijinirea aspectelor militare ale operațiunilor de menținere a păcii conduse de o organizație regională sau internațională sau de către state terțe. Comisia Eu-

ropeană acționează în calitate de administrator pentru măsurile de asistență prin intermediul Serviciului Instrumente de Politică Externă.

BIBLIOGRAFIE:

1. *Instrumentul european pentru pace*. [online]. Disponibil: https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/european-peace-facility/ (accesat: 04 aprilie 2023)
2. *Instrumentul european pentru pace: Consiliul va oferi asistență pentru Republica Moldova, Georgia și Ucraina*. [online]. Disponibil: https://euneighbourseast.eu/ro/news/latest-news/instrumentul-european-pentru-pace-consiliul-va-oferi-asistenta-pentru-republica-moldova-georgia-si-ucraina/ (accesat: 04 aprilie 2023)
3. F*acilitatea Europeană pentru Pace: Consiliul UE majorează plafonul financiar la aproape 7,98 miliarde de euro până în 2027*. [online]. Disponibil: https://euneighbourseast.eu/ro/news/latest-news/facilitatea-europeana-pentru-pace-consiliul-ue-majoreaza-plafonul-financiar-la-aproape-798-miliarde-de-euro-pana-in-2027/ (accesat: 04 aprilie 2023)
4. *Facilitatea Europeană pentru Pace: UE adoptă măsuri de asistență pentru sprijinirea sectorului de apărare al Republicii Moldova și Georgia*. [online]. Disponibil: https://euneighbourseast.eu/ro/news/latest-news/facilitatea-europeana-pentru-pace-ue-adopta-masuri-de-asistenta-pentru-sprijinirea-sectorului-de-aparare-al-republicii-moldova-si-georgia/ (accesat: 04 aprilie 2023)

POLITICA UE PRIVIND LIBIA

EU POLICY TOWARDS LIBYA

Nichita VEREJAN
student, Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice Și Administrative
Universitatea de Stat din Moldova
Orhid: 0009-0002-8424-6851
Email: masternic010602@gmail.com

Rezumat: *Articolul examinează una dintre temele actuale din politica internațională - politica Uniunii Europene în legătură cu Libia. Situația din Libia după căderea regimului lui Muammar Gaddafi în 2011 a rămas complexă, iar UE a preluat rolul unuia dintre principalii actori internaționali implicați în asigurarea unui viitor pașnic și stabil pentru Libia. În acest studiu, sunt analizate principalele direcții ale politicii UE în legătură cu Libia și se evaluează eficacitatea acesteia.*

Cuvinte cheie: *Uniunea Europeană, Libia, Acordul de Asociere între UE și Libia, Consiliul de Asociere UE-Libia, procesul ONU pentru soluționarea conflictului din Libia, Consiliul de Securitate al ONU.*

Abstract: *The article examines one of the current topics in international politics - the European Union's policy towards Libya. The situation in Libya after the fall of Muammar Gaddafi's regime in 2011 remained complex, and the EU assumed the role of one of the main international actors involved in ensuring a peaceful and stable future for Libya. This study analyzes the main directions of the EU's policy towards Libya and evaluates its effectiveness.*

Keywords: *European Union, Libya, Association Agreement between the EU and Libya, EU-Libya Association Council, UN process for resolving the conflict in Libya, UN Security Council.*

Аннотация. *Статья рассматривает одну из актуальных тем международной политики - политику Европейского союза в отношении Ливии. Ситуация в Ливии после свержения Муаммара Каддафи в 2011 году оставалась непростой, и ЕС принял на себя роль одного из главных международных акторов, работающих на мирное и стабильное будущее Ливии. В этой работе рассмотрены основные направления политики ЕС в отношении Ливии и проанализируем ее эффективность.*

Ключевые слова: *Европейский Союз, Ливия, Соглашение об ассоциации между ЕС и Ливией, Совет по ассоциации ЕС-Ливия, процесс ООН по решению конфликта в Ливии, Совет Безопасности ООН.*

История отношений ЕС и Ливии. Отношения между Ливией и ЕС начались в 1970-х годах, когда Ливия была под руководством Муаммара Каддафи. В 1973 году Ливия ввела эмбарго на поставки нефти в Европу в ответ на поддержку Европой Израиля в ходе Шестидневной войны. Однако в 1980 году Ливия снова начала поставки нефти в Европу, и экономические отношения между Ливией и ЕС начали развиваться [2].

В 1999 году было подписано Соглашение об ассоциации между ЕС и Ливией, которое стало основой для дальнейшего сотрудничества в области экономики, торговли, энергетики, науки и технологий, культуры и т.д. В рамках этого соглашения ЕС и Ливия создали Совет по ассоциации, который занимался координацией отношений между двумя сторонами.

Отношения Европейского союза и Ливии до 2011 года можно охарактеризовать как сотрудничество в сфере экономики и энергетики. В рамках этого сотрудничества Ливия экспортировала нефть и газ в Европу, а европейские компании, в свою очередь, инвестировали в ливийские нефтяные и газовые проекты. Также стоит отметить, что Ливия была одним из ключевых партнеров ЕС в борьбе с нелегальной миграцией. Ливийское правительство сотрудничало с ЕС в обмен на помощь в области безопасности и экономики.

Отношения между ЕС и Ливией достигли своего пика в 2004 году, когда Ливия присоединилась к Барселонскому процессу - инициативе ЕС по сотрудничеству со странами Средиземноморья в области экономики, культуры и политики. Однако в 2011 году отношения между ЕС и Ливией резко изменились в связи с восстанием против режима Муаммара Каддафи [4].

2011 год и смена режима. Падение режима Муаммара Каддафи началось в феврале 2011 года, когда в Ливии начались протесты против правительства и режима Каддафи, которые были частью [1] широкой волны арабских весен. Протесты были жестоко подавлены, и в ответ на это, международное сообщество начало вводить санкции против Ливии и поддерживать оппозицию.

В марте 2011 года Совет Безопасности ООН принял резолюцию, которая разрешила введение зоны исключения полетов над Ливией и ограничение возможностей правительства использовать силу против своих граждан. Франция, Великобритания и США начали воздушные удары против ливийской армии, и силы оппозиции смогли занять контроль над несколькими городами и районами.

В октябре 2011 года силы оппозиции, получившие поддержку от западных стран, захватили столицу страны Триполи. Муаммар Каддафи бежал

из столицы и прячется в заброшенном здании в Сирте. В октябре 2011 года Каддафи был убит, когда он пытался бежать из Сирты в конвое.

Падение режима Каддафи привело к политическому и экономическому хаосу в Ливии. Различные группы оппозиции и боевые группировки, которые боролись с правительством, начали бороться друг с другом за контроль над территориями и ресурсами. Это привело к ухудшению положения в стране и усилило миграционные потоки в Европу через Ливию.

Отношение ЕС и Ливии на данном этапе. Политика Европейского союза в отношении Ливии направлена на поддержку мира, безопасности и стабильности в стране, а также на укрепление демократических институтов и развитие экономики [2]. Основными направлениями политики ЕС в отношении Ливии являются:

Поддержка политического процесса: ЕС поддерживает процесс ООН по решению конфликта в Ливии, в том числе путем оказания финансовой помощи и организацией международных конференций.

Обеспечение безопасности и борьба с терроризмом: ЕС предоставляет финансовую и техническую помощь ливийским органам безопасности и полиции, а также участвует в миссиях по обеспечению безопасности на границах Ливии.

Развитие экономики и общественных институтов: ЕС оказывает поддержку ливийской экономике и общественным институтам, например, через финансирование проектов по содействию развитию малого и среднего бизнеса, здравоохранению и образованию [3/1].

Помощь беженцам и мигрантам: ЕС оказывает помощь беженцам и мигрантам, которые пересекают Ливию в попытке достичь Европы, включая финансовую и гуманитарную помощь, а также организацию операций по спасению на море [5/1]. Однако, несмотря на усилия ЕС, ситуация в Ливии остается непростой, и многие вызовы, такие как раскол в стране, наличие множества вооруженных группировок и миграционный кризис, остаются нерешенными [5].

Выводы. ЕС активно вовлечен в региональные проблемы и борьбу за установление мира и стабильности в Ливии. ЕС сотрудничает с другими странами и международными организациями, такими как ООН и Африканский Союз, для обеспечения безопасности и решения конфликта в Ливии. Однако, хаос, который возник в Ливии после падения режима Каддафи, показал сложность управления кризисом в слабо институциональных странах и трудность достижения устойчивого мира без широкой политической и социальной поддержки. Кроме того, миграционный поток через Ливию в

Европу привел к тому, что ЕС сталкивается с дополнительными вызовами, такими как борьба с незаконной миграцией и защита прав беженцев. целом, политика ЕС в отношении Ливии является сложным процессом, требующим широкого сотрудничества и ресурсов, но ее цель - обеспечить мир и стабильность Ливии.

БИБЛИОГРАФИЯ:

1. *EU-Libya relations*. European External Action Service. 2022. 30 March
2. *The EU and Libya: a challenging partnership*. European Parliament. 2019. 3 July
3. *EU-Libya relations*. European Council on Foreign Relations. 2021. 11 May.
4. *Libya: EU imposes sanctions for human rights abuses and arms embargo violations*. European Council. 2021. 22 March
5. *Libya*. European Union External Action. 2022. 30 March.